

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Do druku nr 2210

Warszawa, dnia 18.03. 2026 r.

1001-1.0280.16.2026

SPS- III.020.19.9.2026

WYDZIAŁ USŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III.020.19.13.2026
Data wpływu 20.11.26v

RPW/6034/2026-1P

EZO RP KS
(BPW-III)
Data rejestracji: 2026-02-19
Data wpływu: 2026-02-19

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelaria Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 stycznia 2026 roku o nr SPS- III.020.19.9.2026 dotyczące poselskiego projektu ustawy Kodeksa karny, przekazanego do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt. 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2024, poz. 390 ze zm.), uprzejmie informuję, że zaprezentowane rozwiązania legislacyjne w projekcie budzą określone zastrzeżenia co do celowości wprowadzenia typu kwalifikowanego w nowo dodanym § 4 w pkt. 1 i 2, w sytuacji funkcjonowania normy określonej w art. 199§ 1-3 k.k. w dotychczasowym kształcie, zapewniającym penalizację zachowań ujętych w nowym typie czynu zabronionego.

W ocenie Prokuratury Krajowej proponowana zmiana stanowi powielenie znamion już istniejących, a wprowadzenie do znamion określonych zawodów, które z istoty rzeczy łączą się z zaufaniem pokrzywdzonego lub ukształtowaniem stosunku zależności jest niecelowe, szczególnie w sytuacji zaproponowania zwiększenia sankcji karnej w przypadku przestępstw określonych w art. 199§1-3 k.k.

W tym ostatnim aspekcie nie sposób oczywiście zanegować propozycji związanej ze zwiększeniem sankcji karnej, szczególnie w ujęciu systemowym, gdy weźmie się pod uwagę generalne zagrożenie karą, jakie jest przewidziane za czyny

zabronione z *Rozdziału XXV - przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności*.

Wydaje się, że istnieje przestrzeń dla dokonania określonych korekt, chociaż winny być one dostosowane do społecznej szkodliwości czynów, jak również pozostawać w prawidłowej relacji do innych zagrożeń określonych w podobnych przepisach.

Proponowana w projekcie zmiana sprowadza się do ukształtowania kwalifikowanego przestępstwa przewidującego surowszą odpowiedzialność osób wykonujących określone zawody, a także osoby sprawujące faktyczną władzę lub kontrolę, a nadto nadużywają zaufania wynikającego z pełnionej funkcji lub wykonywanego zawodu. Przepis ten odnosi się jednak do sprawców czynu określonego w art. 199§1-3 k.k., a zatem należy mieć na względzie, iż w ramach tej normy penalizowane są zachowania doprowadzające do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej poprzez nadużycie zależności lub krytycznego położenia (§1), a także poprzez nadużycie zaufania (§3).

Tymczasem w proponowanym §4 powtórzono znamię „nadużycia zaufania” dodając, że ma to być związane z pełnioną funkcją i dodając znamię szczególnej zależności. O ile zatem w §3, który stanowi podstawę do interpretowania normy pojęcie nadużycia zaufania stanowi już o surowszej odpowiedzialności to zbędnym rozwiązaniem jest dodanie tego samego znamienia nawet z połączeniem go z pełnioną funkcją (nowy §4).

W uzasadnieniu projektu nie wskazano jakie konkretne osoby miałyby spełniać wymogi wynikające z proponowanych zapisów i jaka jest różnica pomiędzy tymi pojęciami, a zachowanym w typie podstawowym „nadużycie stosunku zależności”.

W orzecznictwie stosunek zależności rozumiany jest szeroko jako:

„taki stosunek prawny lub faktyczny, który daje jednej osobie możliwość wywierania określonego wpływu bezpośredniego lub pośredniego na losy i położenie prawne, społeczne i ekonomiczne innej osoby. Istotą stosunku zależności jest to, że

osoba zależna pozostaje w takiej relacji ze sprawcą że konflikt z nim grozi jej interesom materialnym lub niematerialnym¹”.

Nadużycie zaufania z kolei to wykorzystanie występującego po stronie małoletniego przeświadczenia, że sprawcy można ufać, wierzyć, a znamię to zostało już wyeksponowane w art. 199§3 k.k.

W tym układzie trudno dostrzec uzasadnienia dla tworzenia znamienia opartego na szczególnej zależności, jak również ponownego odwoływania się do „nadużycia zaufania”, a także łączenia surowszej odpowiedzialności z konkretnymi profesjami. Wydaje się, że jest to rozwiązanie nadmiarowe, które jedynie utrudni wykładnię znamion całego typu czynu zabronionego. Może się bowiem okazać, że w przypadku zależności nie mającej charakteru szczególnego osoba wymieniona w proponowanym przepisie i tak będzie odpowiadać w typie podstawowym. Projektodawca w uzasadnieniu nie wyjaśnił, czemu miałyby służyć wspomniana zmian w i w jaki sposób chciałby interpretować wskazana normę.

Nie budzi wątpliwości, że zaufanie, a niekiedy zależność występuje w sytuacji, gdy pokrzywdzony pozostaje pod opieką takiej osoby jak „lekarz, terapeuta, psycholog, nauczyciel, wychowawca, opiekun, duchowny, przełożony lub inna osoba sprawująca faktyczną władzę lub kontrolę”. W chwili obecnej osoby te będą odpowiadać na podstawie art. 199§1-3 k.k. i nie ma potrzeby kształtowania ich szczególnej odpowiedzialności.

W związku z powyższym trudno dostrzec racjonalne powody, aby przy propozycji zwiększenia sankcji za czyny z art. 199§1-3 k.k. wprowadzać dodatkowo typ kwalifikowany. Taka regulacja może stwarzać ogromne problemy interpretacyjne i utrudniać jednolite stosowanie prawa. W swej istocie znamiona nowego typu kwalifikowanego powielają już istniejące przepisy wprowadzając dodatkowe ekwiwalenty, które nie wpłyną na prostsze stosowanie prawa, a jedynie skomplikują proces jego wykładni.

Nie sposób natomiast zakwestionować zaprezentowanego stanowiska o niekonsekwencji ustawodawcy co do sankcji karnej przewidzianej dla sprawców

¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2021 r., sygn. V KK 222/2021.

czynów z art. 199§1-3 k.k. w zestawieniu tej sankcji z innymi przestępstwami z *Rozdziału XXV*. Rzeczywiście kara do 3 lat pozbawienia wolności przewidziana obecnie dla sprawcy, który wykorzystując nadużycie stosunku zależności lub krytycznego położenia osoby pokrzywdzonej doprowadzają do obcowania płciowego niższa, aniżeli w innych typach przestępstw np. gwałtu, gdzie ustawodawca przewidział karę od 2 do aż 15 lat pozbawienia wolności. Oczywiście przestępstwo gwałtu niesie za sobą z założenia większy ładunek karygodności w porównaniu z czynem zabronionym przewidzianym w art. 199§1 kk i określona różnica w sankcji karnej jest wymagana, niemniej jednak biorąc pod uwagę systemowe ujęcie wszystkich sankcji przestrzeń do zakresowych zmian istnieje.

Warto jednak podkreślić, iż tego rodzaju działania muszą być następować w sposób racjonalny, wyważony i pozostawać spójne systemowo, czego negatywnym przykładem jest propozycja przyjęcia zagrożenia za czyn z art. 199 §4 k.k. w zakresie od 3 do 20 lat, przy jednoczesnym pozostawieniu możliwości ukarania sprawcy za przestępstwo zgwałcenia z art. 197§1 k.k. na poziomie od 2 do 15 lat pobawienia wolności i zrównaniu tego zagrożenia karą, jak dla osoby, która dopuściła się zgwałcenia w typie kwalifikowanym, a więc czynu z art. 197§3 kk.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego

Dariusz Korneluk
Pierwszy Zastępca Prokuratora Generalnego